

Nederlands - vmbo : vakspecifieke informatie centraal examen 2017

Deze informatie maakt deel uit van de Septembermededeling van het College voor Toetsen en Examens (zie Examenblad.nl).

Veranderingen t.o.v. 2016 zijn geel gemarkeerd.

alle leerwegen: BB, KB en GL/TL

examenstof:	zie syllabus 2017
syllabus voor 2017 gewijzigd ten opzichte van 2016?	nee
bijzonderheden:	<p><i>Spellingregels</i> Voor het beoordelen van de spelling geldt de officiële spelling van 2005. Naar aanleiding van vragen bij de Examenlijn: Foutief gebruik van hoofdletters wordt beoordeeld bij het onderdeel spelling.</p> <p><i>Definities van de begrippen citeren, zin en zinsgedeelte.</i> In de tekstbegripvragen van de examens Nederlands vmbo komen de begrippen "citeren", "zin" en "zinsgedeelte" voor die soms aanleiding geven tot verschillende interpretaties, zowel bij de kandidaten als bij de correctoren. Ter voorkoming van misverstanden heeft het CvTE definities voor deze begrippen vastgesteld. Deze definities vindt u in bijlage 2 aan het eind van dit document. Het CvTE adviseert de docenten Nederlands deze definities met de eindexamenkandidaten door te nemen.</p> <p><i>Status van het correctievoorschrift: regelgeving</i> Het CvTE heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift. Als de corrector van mening is dat het correctievoorschrift een onvolkomenheid bevat, neemt hij contact op met het Examenloket (examenloket@duo.nl).</p> <p>Briefconventies bij het onderdeel schrijfvaardigheid bij de centrale examens Nederlands BB, KB en GL/TL</p> <p>Sinds 2012 mag een voorbeeld van een briefsjabloon uitgedeeld worden tijdens de zitting van de papieren centrale examens Nederlands vmbo. De reden hiervoor was dat kandidaten, die tijdens het examens een computer met tekstverwerker gebruiken, toegang hebben tot briefsjablonen. Echter niet alle scholen bieden de mogelijkheid tot het gebruik van een tekstverwerker. Op het voorbeeld briefsjabloon is via de Examenlijn en de examenbesprekingen veel kritiek geuit. Om tegemoet te komen aan de kritiek gaan we vanaf 2017 anders om met de briefconventies, zodat het voorbeeld van een briefsjabloon geen meerwaarde meer heeft en dus ook niet meer uitgedeeld hoeft te worden. Voor de centrale examens Nederlands vmbo betekent dit vanaf 2017 het volgende:</p> <ol style="list-style-type: none">1. In de centrale examens Nederlands GL/TL, KB en BB komt een schrijfofdracht voor. In de praktijk bestaat de schrijfofdracht meestal uit een artikel of een zakelijke brief. In de syllabus (pagina 11) staat ook de zakelijke e-mail als tekstsoort vermeld, maar een dergelijke opdracht is tot op heden nog niet voorgekomen bij de papieren centrale examens Nederlands vmbo. Vanaf 2017 kan de schrijfofdracht ook bestaan uit een zakelijke e-mail.2. In 2017 wordt een deel van de conventies die gelden voor een zakelijke brief of een zakelijke e-mail al voorgedrukt.3. Naar aanleiding van het voordrukken van een deel van de conventies, wijzigt m.i.v. het examenjaar 2017 het correctievoorschrift voor de centrale examens Nederlands vmbo. De elementen die niet meer getoetst worden door het voordrukken van de conventies, worden ook niet meer beoordeeld

in het correctievoorschrift. Ook verdwijnt de beoordeling van 'verzorgde indruk'. Het aantal punten voor conventies gaat bij KB en GL/TL terug van 3 naar 2. Voor taalgebruik gaat de maximumscore omhoog van 4 naar 5. De verdeling in scorepunten blijft bij de BB ongewijzigd.

In bijlage 1 vindt u twee voorbeelden van een schrijfoopdracht uit het centrale examen Nederlands vmbo. Het eerste voorbeeld betreft een schrijfoopdracht uit het papieren examen GL/TL 2015 eerste tijdvak. Er is geen apart voorbeeld voor de papieren centrale examens BB en KB. De uitwerking bij die centrale examens is analoog aan het voorbeeld uit GL/TL. Paragraaf 1 bevat de oorspronkelijke schrijfoopdracht. Paragraaf 2 bevat de aanpassingen in opdracht en de uitwerkbijlage bij een opdracht voor een zakelijke brief. Paragraaf 3 bevat de aanpassingen in de opdracht en uitwerkbijlage bij een opdracht voor een zakelijke e-mail. Paragraaf 4 bevat de aanpassingen in het correctievoorschrift voor de centrale examens Nederlands KB en GL/TL. Het tweede voorbeeld betreft een schrijfoopdracht uit de flexibele en digitale centrale examens BB. De zakelijke e-mail kwam al voor in deze examens, maar vanaf 2017 is een deel van de conventies in het antwoordveld al ingevuld. Er is geen apart voorbeeld voor de digitale centrale examens KB. De uitwerking bij die centrale examens is analoog aan het voorbeeld uit BB. Paragraaf 5 bevat de oorspronkelijke schrijfoopdracht. Paragraaf 6 bevat de wijziging in opdracht en antwoordveld. Paragraaf 7 bevat de aanpassingen in het correctievoorschrift voor de centrale examens BB. Deze aanpassingen betreffen niet de verdeling in scorepunten, maar alleen de beoordelingselementen in de categorie "presentatie/conventies".

BB*digitaal ce. BB*

examenvorm:	digitaal c.e. in Facet
afnametijdstip:	door de examensecretaris van de deelnemende scholen zelf in te plannen
Examenduur:	90 minuten
nadere informatie:	<ul style="list-style-type: none">• <i>Keuze voor digitaal</i> Uw school kiest zelf of de centrale examens BB digitaal in Facet worden afgenomen of op papier. De keuze voor digitaal geldt voor alle algemene vakken BB. Uw school kan dus niet bij het ene vak kiezen voor digitaal en bij het andere vak voor papier. Gedurende het schooljaar heeft uw school de mogelijkheid om terug te vallen naar de papieren cse's. Dit gaat altijd via de examensecretaris.• <i>Brochure met kaders</i> Gedetailleerde informatie over de digitale centrale examens staat in de brochure 'Kaders flexibele en digitale centrale examens BB en KB 2017'. Brochure 'Kaders BB- en KB-flex 2017'¹• <i>Richtlijnen geheimhouding</i> Op onderdelen heeft de brochure de status van regelgeving. In het bijzonder geldt dat docenten kennis moeten hebben van de richtlijnen met betrekking tot geheimhouding, die beschreven zijn in paragraaf 8.5 van de brochure 'Kaders flexibele en digitale centrale examens BB en KB 2017'.• <i>Toegestane hulpmiddelen</i> Bij de digitale centrale examens zijn dezelfde hulpmiddelen toegestaan als bij de papieren cse's. Dat betekent dat kandidaten bijvoorbeeld een woordenboek en kladpapier mogen gebruiken. In verband met de geheimhouding moet de school erop toezien dat de kandidaten het kladpapier achterlaten in de examenruimte. Voor een overzicht van de toegestane hulpmiddelen, zie bijlage 1A van de Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens VO 2017.• <i>Correctie van de flexibele en digitale centrale examens Nederlands</i> Vanaf examenjaar 2017 bevatten de digitale centrale examens Nederlands BB en KB voor de onderdelen leesvaardigheid en kijk- en luistervaardigheid alleen nog computerscoorbare vragen. Dat betekent dat er voor de opgaven in deze onderdelen geen handmatige correctie meer uitgevoerd hoeft te worden. Via de inzagemodule kunt u wel de opgaven uit die onderdelen zien van de variant(en) die uw leerlingen hebben afgelegd, alsmede hun antwoorden en de scorepunten die door Facet aan de antwoorden van de leerlingen zijn toegekend. Als u daarin een fout zou signaleren, moet u contact opnemen met het Examenloket (examenloket@duo.nl). Het onderdeel schrijfvaardigheid moet nog wel handmatig gecorrigeerd worden.• <i>Spellingcontrole voor dyslectische kandidaten</i> De directeur mag kandidaten met een dyslexieverklaring toestaan om de spellingcontrole te gebruiken bij de schrijfofdracht in de digitale CE's Nederlands. Voor kandidaten die gebruik willen maken van de spellingcontrole en daar recht op hebben, komt er een aparte package met de varianten van het digitale CE Nederlands BB. Idem Nederlands KB. De naam van deze aparte packages is te herkennen aan de toevoeging 'MET spellingcontrole'. In deze aparte packages staat de spellingcontrole alleen bij de schrijfofdracht aan.

¹ URL: <https://www.examenblad.nl/document/brochure-kaders-bb-en-kb-flex-2017/2017>

Bijzonderheden:	Bij de flexibele en digitale centrale examens BB is het niet toegestaan een voorbeeld van een briefsjabloon uit te reiken.
-----------------	--

papieren cse BB

examenvorm:	papieren cse
afnametijdstip:	volgens het rooster voor de centrale examens www.examenblad.nl → jaarring 2017 → vmbo BB → onderwerpen → rooster en andere belangrijke data (algemeen)
bijzonderheden:	<p><i>Toegestane hulpmiddelen: computer als schrijfgerei</i></p> <p>Het doorvoeren van de beoordeling van spelling bij de centrale examens Nederlands havo/vwo leidde voor het CvTE tot een heroverweging van het gebruik van de computer als schrijfgerei bij onder meer de papieren centrale examens Nederlands vmbo.</p> <p>Het gebruik van de computer als schrijfgerei blijft toegestaan. De spellingcontrole dient echter te zijn uitgeschakeld. Voor kandidaten met een geldige dyslexieverklaring hoeft de spellingcontrole niet te worden uitgeschakeld. De spelling wordt voor deze kandidaten overigens verder wel op dezelfde wijze beoordeeld als voor andere examenkandidaten.</p> <p>Over het gebruik van de computer als schrijfgerei en de spellingcontrole zijn scholen door het CvTE op 11 november 2015 en 10 februari 2016 via een bericht van Examenblad.nl geïnformeerd.</p> <p>Het voorbeeld briefsjabloon staat nog als toegestaan hulpmiddel vermeld in de "Regeling toegestane hulpmiddelen 2017" en mag uitgedeeld worden, maar het heeft voor de kandidaten geen meerwaarde meer.</p>

KB

digitaal c.e. KB

examenvorm:	digitaal c.e. in Facet
afnametijdstip:	door de examensecretaris van de deelnemende scholen zelf in te plannen
Examenduur:	120 minuten
nadere informatie:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Keuze voor digitaal</i> Uw school kiest zelf of de centrale examens KB digitaal in Facet worden afgenomen of op papier. De keuze voor digitaal geldt voor alle algemene vakken KB. Uw school kan dus niet bij het ene vak kiezen voor digitaal en bij het andere vak voor papier. Gedurende het schooljaar heeft uw school de mogelijkheid om terug te vallen naar de papieren cse's. Dit gaat altijd via de examensecretaris. • <i>Brochure met kaders</i> Gedetailleerde informatie over de digitale centrale examens staat in de brochure 'Kaders flexibele en digitale centrale examens BB en KB 2017'. Brochure 'Kaders BB- en KB-flex 2017'² • <i>Richtlijnen geheimhouding</i> Op onderdelen heeft de brochure de status van regelgeving. In het bijzonder geldt dat docenten kennis moeten hebben van de richtlijnen met betrekking tot geheimhouding, die beschreven zijn in paragraaf 8.5 van de brochure 'Kaders flexibele en digitale centrale examens BB en KB 2017'. • <i>Toegestane hulpmiddelen</i>

² URL: <https://www.examenblad.nl/document/brochure-kaders-bb-en-kb-flex-2017/2017>

	<p>Bij de digitale centrale examens zijn dezelfde hulpmiddelen toegestaan als bij de papieren cse's. Dat betekent dat kandidaten bijvoorbeeld een woordenboek en kladpapier mogen gebruiken. In verband met de geheimhouding moet de school erop toezien dat de kandidaten het kladpapier achterlaten in de examenruimte. Voor een overzicht van de toegestane hulpmiddelen, zie bijlage 1A van de Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens VO 2017.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Correctie van de flexibele en digitale centrale examens Nederlands Vanaf examenjaar 2017 bevatten de digitale centrale examens Nederlands BB en KB voor de onderdelen leesvaardigheid en kijk- en luistervaardigheid alleen nog computerscoorbare vragen. Dat betekent dat er voor de opgaven in deze onderdelen geen handmatige correctie meer uitgevoerd hoeft te worden. Via de inzagemodule kunt u wel de opgaven uit die onderdelen zien van de variant(en) die uw leerlingen hebben afgelegd, alsmede hun antwoorden en de scorepunten die door Facet aan de antwoorden van de leerlingen zijn toegekend. Als u daarin een fout zou signaleren, moet u contact opnemen met het Examenloket (examenloket@duo.nl). Het onderdeel schrijfvaardigheid moet nog wel handmatig gecorrigeerd worden. • Spellingcontrole voor dyslectische kandidaten De directeur mag kandidaten met een dyslexieverklaring toestaan om de spellingcontrole te gebruiken bij de schrijfoopdracht in de digitale CE's Nederlands. Voor kandidaten die gebruik willen maken van de spellingcontrole en daar recht op hebben, komt er een aparte package met de varianten van het digitale CE Nederlands BB. Idem Nederlands KB. De naam van deze aparte packages is te herkennen aan de toevoeging 'MET spellingcontrole'. In deze aparte packages staat de spellingcontrole alleen bij de schrijfoopdracht aan.
Bijzonderheden:	<p>Het digitaal centrale examen KB Nederlands bevat geen samenvattingsopdracht Bij de flexibele en digitale centrale examens is het niet toegestaan een voorbeeld van een briefsjabloon uit te reiken.</p> <p>Het flexibele en digitale examen Nederlands KB bevat een opdracht zoekend lezen. In de dyslexievarianten wordt deze opgave NIET verklankt.</p>

papieren cse KB

examenvorm:	papieren cse
afnametijdstip:	volgens het rooster voor de centrale examens www.examenblad.nl → jaarring 2016 → vmbo KB → onderwerpen → rooster en andere belangrijke data (algemeen)
bijzonderheden:	<p><i>Toegestane hulpmiddelen: computer als schrijfgerei</i> Het doorvoeren van de beoordeling van spelling bij de centrale examens Nederlands havo/vwo leidde voor het CvTE tot een heroverweging van het gebruik van de computer als schrijfgerei bij onder meer de papieren centrale examens Nederlands vmbo. Het gebruik van de computer als schrijfgerei blijft toegestaan. De spellingcontrole dient echter te zijn uitgeschakeld. Voor kandidaten met een geldige dyslexieverklaring hoeft de spellingcontrole niet te worden uitgeschakeld. De spelling wordt voor deze kandidaten overigens verder wel op dezelfde wijze beoordeeld als voor andere examenkandidaten. Over het gebruik van de computer als schrijfgerei en de spellingcontrole zijn scholen door het CvTE op 11 november 2015 en 10 februari 2016 via een bericht van Examenblad.nl geïnformeerd.</p> <p>Het voorbeeld briefsjabloon (bijlage 3) staat nog als toegestaan hulpmiddel vermeld in de "Regeling toegestane hulpmiddelen 2017" en mag uitgedeeld worden, maar het heeft voor de kandidaten geen meerwaarde meer.</p>

GL/TL

examenvorm:	cse
afnametijdstip:	volgens het rooster voor de centrale examens www.examenblad.nl → jaarring 2016 → vmbo TL → onderwerpen → rooster en andere belangrijke data (algemeen)
bijzonderheden	<p>Toegestane hulpmiddelen: computer als schrijfgerei</p> <p>Het doorvoeren van de beoordeling van spelling bij de centrale examens Nederlands havo/vwo leidde voor het CvTE tot een heroverweging van het gebruik van de computer als schrijfgerei bij onder meer de papieren centrale examens Nederlands vmbo.</p> <p>Het gebruik van de computer als schrijfgerei blijft toegestaan. De spellingcontrole dient echter te zijn uitgeschakeld. Voor kandidaten met een geldige dyslexieverklaring hoeft de spellingcontrole niet te worden uitgeschakeld. De spelling wordt voor deze kandidaten overigens verder wel op dezelfde wijze beoordeeld als voor andere examenkandidaten.</p> <p>Over het gebruik van de computer als schrijfgerei en de spellingcontrole zijn scholen door het CvTE op 11 november 2015 en 10 februari 2016 via een bericht van Examenblad.nl geïnformeerd.</p> <p>Het voorbeeld briefsjabloon (bijlage 3) staat nog als toegestaan hulpmiddel vermeld in de "Regeling toegestane hulpmiddelen 2017" en mag uitgedeeld worden, maar het heeft voor de kandidaten geen meerwaarde meer.</p>

Bijlage 1 Aanpassingen schrijfoopdrachten centrale examens Nederlands BB, KB en GL/TL voor wat betreft de beoordeling van "taalgebruik" en "presentatie/conventies".

Inleiding

Sinds 2012 mag een voorbeeld van een briefsjabloon uitgedeeld worden tijdens de zitting van de papieren centrale examens Nederlands vmbo. De reden hiervoor was dat kandidaten, die tijdens de zitting een computer met tekstverwerker gebruiken, toegang hebben tot briefsjablonen. Echter niet alle scholen bieden de mogelijkheid tot het gebruik van een tekstverwerker. Over het voorbeeld briefsjabloon is via de Examenlijn en de examenbesprekingen veel kritiek geuit. Om tegemoet te komen aan de kritiek gaan we vanaf 2017 anders om met de briefconventies, zodat het voorbeeld van een briefsjabloon geen meerwaarde meer heeft en dus ook niet meer uitgedeeld hoeft te worden.

Voor het centrale examen Nederlands vmbo betekent dit vanaf 2017 het volgende:

1. In de centrale examens Nederlands GL/TL, KB en BB komt een schrijfoopdracht voor. In de praktijk bestaat de schrijfoopdracht meestal uit een artikel of een zakelijke brief. In de syllabus (pagina 11) staat ook de zakelijke e-mail als tekstsoort vermeld, maar een dergelijke opdracht is tot op heden nog niet voorgekomen bij de papieren centrale examens Nederlands vmbo. Vanaf 2017 kan de schrijfoopdracht ook bestaan uit een zakelijke e-mail.
2. In 2017 wordt een deel van de conventies die gelden voor een zakelijke brief of een zakelijke e-mail al voorgedrukt
3. Naar aanleiding van het voordrukken van een deel van de conventies, wijzigt m.i.v. het examenjaar 2017 het correctievoorschrift voor de centrale examens Nederlands vmbo. De elementen die niet meer getoetst worden door het voordrukken van de conventies, worden ook niet meer beoordeeld in het correctievoorschrift. Ook verdwijnt de beoordeling van 'verzorgde indruk'. Het aantal punten voor conventies gaat bij KB en GL/TL terug van 3 naar 2. Voor taalgebruik gaat de maximumscore omhoog van 4 naar 5. De verdeling in scorepunten blijft bij de BB ongewijzigd.

In deze bijlage vindt u twee voorbeelden van een schrijfoopdracht uit het centrale examen Nederlands vmbo. Het eerste voorbeeld betreft een schrijfoopdracht uit het papieren examen GL/TL 2015 eerste tijdvak. Er is geen apart voorbeeld voor de papieren centrale examens BB en KB. De uitwerking bij die centrale examens is analoog aan het voorbeeld uit GL/TL. Paragraaf 1 bevat de oorspronkelijke schrijfoopdracht. Paragraaf 2 bevat de aanpassingen in opdracht en de uitwerkbijlage bij een opdracht voor een zakelijke brief. Paragraaf 3 bevat de aanpassingen in de opdracht en uitwerkbijlage bij een opdracht voor een zakelijke e-mail. Paragraaf 4 bevat de aanpassingen in het correctievoorschrift voor de centrale examens Nederlands KB en GL/TL.

Het tweede voorbeeld betreft een schrijfoopdracht uit de flexibele en digitale centrale examens BB. De zakelijke e-mail kwam al voor in deze examens, maar vanaf 2017 is een deel van de conventies in het antwoordveld al ingevuld. Er is geen apart voorbeeld voor de digitale centrale examens KB. De uitwerking bij die centrale examens is analoog aan het voorbeeld uit BB. Paragraaf 5 bevat de oorspronkelijke schrijfoopdracht. Paragraaf 6 bevat de wijziging in opdracht en antwoordveld. Paragraaf 7 bevat de aanpassingen in het correctievoorschrift voor de centrale examens BB. Deze aanpassingen betreffen niet de verdeling in scorepunten, maar alleen de beoordelingselementen in de categorie "presentatie/conventies".

Paragraaf 1 De oorspronkelijke schrijfoopdracht en correctievoorschrift

Schrijfoopdracht uit CSE Nederlands GL/TL tijdvak 1 2015

Schrijfoopdracht

In de les Nederlands kijk je naar een filmpje waarin een pratende papegaai te zien is. De papegaai praat zijn baasje niet alleen na, maar lijkt de woorden ook echt te begrijpen. Een klasgenoot zegt: "Het beestje moet een trucje geleerd hebben, want papegaaien kunnen niet echt met iemand praten."

Je leraar reageert daarop door te verwijzen naar de tekst 'Vogelzang is net praten' die vorig lesuur aan bod kwam. Daarin staat de mening van sommige biologen dat het leren zingen van vogels lijkt op het leren praten van mensen. Hun onderzoek zou het bewijs leveren dat er overeenkomsten zijn tussen de hersenstructuren van mensen en bepaalde vogels. "Pratende papegaaien bijvoorbeeld praten ook werkelijk", citeert de leraar een zin uit het artikel.

Verskillende leerlingen uit jouw klas reageren daar fel op. Sommigen vinden hun praten echt niet te vergelijken met het zingen van vogels of het praten van papegaaien. "Onze papegaai klinkt net als onze hond", zegt een klasgenoot. "Ja, en in de dierenwinkel zegt de papegaai nooit eens iets nieuws tegen mij!", reageert weer iemand anders in de klas.

De discussie gaat nog een tijdje door en jullie worden het niet eens. Je leraar stelt daarom voor de hulp in te roepen van een deskundige van vogelpark Avifauna, mevrouw Van de Ven. Je wilt haar uitnodigen om op school meer te vertellen over het praten van papegaaien en de overeenkomsten en verschillen met mensentaal. Ook wil je voor haar voorbereiding alvast een paar vragen van klasgenoten stellen. Deze vragen kunnen uit deze tekst komen, maar je mag ze ook zelf bedenken.

Opdracht

Schrijf een brief aan mevrouw Van de Ven van het vogelpark.

Het adres is:

Hoorn 65

2404 HG Alphen aan den Rijn

Dateer je brief op 31 maart 2015.

Gebruik voor je brief de gegevens uit de tekst op de vorige bladzijde en eventueel de tekst 'Vogelzang is net praten'.

Besteed in je brief aandacht aan de volgende punten:

- jezelf voorstellen met naam, klas en school;
- aanleiding van je brief: de discussie in de klas;
- verzoek om een les te geven op school over het onderwerp;
- drie vragen uit de klas over vogeltaal en mensentaal;
- verzoek om in te gaan op die vragen in de les;
- voorstel voor plaats, datum en tijdstip van de les;
- verzoek om een reactie binnen twee weken.

Paragraaf 2 Voorbeeld nieuwe schrijfofdracht en uitwerkbijlage zakelijke brief vanaf het cse Nederlands 2017

Schrijfofdracht

In de les Nederlands kijk je naar een filmpje waarin een pratende papegaai te zien is. De papegaai praat zijn baas je niet alleen na, maar lijkt de woorden ook echt te begrijpen. Een klasgenoot zegt: "Het beestje moet een trucje geleerd hebben, want papegaaien kunnen niet echt met iemand praten."

Je leraar reageert daarop door te verwijzen naar de tekst 'Vogelzang is net praten' die vorig lesuur aan bod kwam. Daarin staat de mening van sommige biologen dat het leren zingen van vogels lijkt op het leren praten van mensen. Hun onderzoek zou het bewijs leveren dat er overeenkomsten zijn tussen de hersenstructuren van mensen en bepaalde vogels. "Pratende papegaaien bijvoorbeeld praten ook werkelijk", citeert de leraar een zin uit het artikel.

Verschillende leerlingen uit jouw klas reageren daar fel op. Sommigen vinden hun praten echt niet te vergelijken met het zingen van vogels of het praten van papegaaien. "Onze papegaai klinkt net als onze hond", zegt een klasgenoot. "Ja, en in de dierenwinkel zegt de papegaai nooit eens iets nieuws tegen mij!", reageert weer iemand anders in de klas.

De discussie gaat nog een tijdje door en jullie worden het niet eens. Je leraar stelt daarom voor de hulp in te roepen van een deskundige van vogelpark Avifauna, mevrouw Van de Ven. Je wilt haar uitnodigen om op school meer te vertellen over het praten van papegaaien en de overeenkomsten en verschillen met mensentaal. Ook wil je voor haar voorbereiding alvast een paar vragen van klasgenoten stellen. Deze vragen kunnen uit deze tekst komen, maar je mag ze ook zelf bedenken.

Opdracht - zakelijke brief

Schrijf een brief aan mevrouw Van de Ven van het vogelpark.

Een aantal gegevens is al voorgedrukt in de uitwerkbijlage.

Noteer je eigen voor- en achternaam en adres bovenaan de brief en vermeld na 'Betreft:' het onderwerp van de brief.

Gebruik voor je brief de gegevens uit de tekst op de vorige bladzijde en eventueel de tekst 'Vogelzang is net praten'. **Gegevens die niet in de opdracht vermeld staan, moet je zelf bedenken**

Besteed in je brief aandacht aan de volgende punten:

- jezelf voorstellen met naam, klas en school;
- aanleiding van je brief: de discussie in de klas;
- verzoek om een les te geven op school over het onderwerp;
- drie vragen uit de klas over vogeltaal en mensentaal;
- verzoek om in te gaan op die vragen in de les;
- voorstel voor plaats, datum en tijdstip van de les;
- verzoek om een reactie binnen twee weken.

Sluit je brief af met 'Met vriendelijke groet,' en je eigen voor- en achternaam.

Schrijfoopdracht

.....

.....

.....

Utrecht, 13 mei 2015

**Vogelpark Avifauna
T.a.v. mevrouw J. van de Ven
Hoorn 65
2404 HG Alphen aan den Rijn**

Betreft:

Geachte mevrouw Van de Ven,

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

...

Paragraaf 3 Voorbeeld nieuwe schrijfpdracht en uitwerkbijlage zakelijke e-mail vanaf het cse Nederlands 2017

Schrijfpdracht

In de les Nederlands kijk je naar een filmpje waarin een pratende papegaai te zien is. De papegaai praat zijn baasje niet alleen na, maar lijkt de woorden ook echt te begrijpen. Een klasgenoot zegt: "Het beestje moet een trucje geleerd hebben, want papegaaien kunnen niet echt met iemand praten."

Je leraar reageert daarop door te verwijzen naar de tekst 'Vogelzang is net praten' die vorig lesuur aan bod kwam. Daarin staat de mening van sommige biologen dat het leren zingen van vogels lijkt op het leren praten van mensen. Hun onderzoek zou het bewijs leveren dat er overeenkomsten zijn tussen de hersenstructuren van mensen en bepaalde vogels. "Pratende papegaaien bijvoorbeeld praten ook werkelijk", citeert de leraar een zin uit het artikel.

Verschillende leerlingen uit jouw klas reageren daar fel op. Sommigen vinden hun praten echt niet te vergelijken met het zingen van vogels of het praten van papegaaien. "Onze papegaai klinkt net als onze hond", zegt een klasgenoot. "Ja, en in de dierenwinkel zegt de papegaai nooit eens iets nieuws tegen mij!", reageert weer iemand anders in de klas.

De discussie gaat nog een tijdje door en jullie worden het niet eens. Je leraar stelt daarom voor de hulp in te roepen van een deskundige van vogelpark Avifauna, mevrouw Van de Ven. Je wilt haar uitnodigen om op school meer te vertellen over het praten van papegaaien en de overeenkomsten en verschillen met mensentaal. Ook wil je voor haar voorbereiding alvast een paar vragen van klasgenoten stellen. Deze vragen kunnen uit deze tekst komen, maar je mag ze ook zelf bedenken.

Opdracht - zakelijke e-mail

Schrijf een **e-mail** aan mevrouw Van de Ven van het vogelpark.

Een aantal gegevens is al voorgedrukt in de uitwerkbijlage. Vermeld het onderwerp van je e-mail in de onderwerpregel.

Gebruik voor je **e-mail** de gegevens uit de tekst op de vorige bladzijde en eventueel de tekst 'Vogelzang is net praten'. **Gegevens die niet in de opdracht vermeld staan, moet je zelf bedenken**

Besteed in je aandacht aan de volgende punten:

- jezelf voorstellen met naam, klas en school;
- aanleiding van je brief: de discussie in de klas;
- verzoek om een les te geven op school over het onderwerp;
- drie vragen uit de klas over vogeltaal en mensentaal;
- verzoek om in te gaan op die vragen in de les;
- voorstel voor plaats, datum en tijdstip van de les;
- verzoek om een reactie binnen twee weken.

Sluit je e-mail af met 'Met vriendelijke groet,' en je eigen voor- en achternaam.

Voorbeeld Uitwerkbijlage bij bovenstaande schrijfofdracht

Schrijfofdracht

 Verzenden	Aan:..	<input type="text" value="j.van.de.ven@avifauna.nl"/>
	CC:..	<input type="text"/>
	Onderwerp:	<input type="text"/>

Geachte mevrouw Van de Ven,

Paragraaf 4 Wijzigingen correctievoorschrift Nederlands KB en GL/TL

Correctievoorschrift oud

27 maximumscore 13

Als de kandidaat de opdracht helemaal niet heeft uitgewerkt, geen scorepunten toekennen.

27.1 maximumscore 6 Aftrek inhoud

De score is 6 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

Indien de volgende elementen geheel of gedeeltelijk onjuist zijn of ontbreken:

- jezelf voorstellen met naam, klas en school (samen één element) 1
- aanleiding: de discussie in de klas 1
- verzoek om les te komen geven op school over het onderwerp 1
- vraag 1 over vogeltaal en mensentaal 1
- vraag 2 over vogeltaal en mensentaal 1
- vraag 3 over vogeltaal en mensentaal 1
- verzoek om in te gaan op die vragen in de les 1
- voorstel voor plaats, datum en tijdstip van les (samen één element) 1
- verzoek om een reactie binnen twee weken 1

27.2 maximumscore 4 Aftrek taalgebruik

De score is 4 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

- één of twee formuleringsfouten (onvolledige zinnen, onjuiste woordkeuze, onjuiste verwijzingen, onjuiste zinsbouw) 1
- drie of vier formuleringsfouten 2
- vijf of meer formuleringsfouten 3
- één of twee spelfouten (fouten in de spelling van werkwoordsvormen, overige spelfouten, inclusief ten onrechte opgenomen of weggelaten hoofdletters) 1
- **drie of meer spelfouten** 2
- twee of meer interpunctiefouten 1

27.3 maximumscore 3 Aftrek presentatie/conventies

De score is 3 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

Indien de volgende elementen geheel of gedeeltelijk onjuist zijn of ontbreken:

- voornaam/-letter, achternaam, straat, huisnummer, postcode, plaatsnaam afzender (samen één element) 1
- plaats en datum (samen één element) 1
- instantie, naam, straat, huisnummer, postcode, plaatsnaam geadresseerde (samen één element) 1
- aanhef 1
- witregel na aanhef 1
- witregel voor slotformule 1
- slotformule 1
- ondertekening en/of naam 1
- alinea-indeling 1
- samenhang 1
- logische volgorde 1
- passend taalgebruik 1
- verzorgde indruk 1

27 maximumscore 13

Als de kandidaat de opdracht helemaal niet heeft uitgewerkt, geen scorepunten toekennen.

27.1 maximumscore 6 Aftrek inhoud

De score is 6 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

Indien de volgende elementen geheel of gedeeltelijk onjuist zijn of ontbreken:

- jezelf voorstellen met naam, klas en school (samen één element) 1
- aanleiding: de discussie in de klas 1
- verzoek om les te komen geven op school over het onderwerp 1
- vraag 1 over vogeltaal en mensentaal 1
- vraag 2 over vogeltaal en mensentaal 1
- vraag 3 over vogeltaal en mensentaal 1
- verzoek om in te gaan op die vragen in de les 1
- voorstel voor plaats, datum en tijdstip van les (samen één element)
- verzoek om een reactie binnen twee weken 1

27.2 maximumscore 5 Aftrek taalgebruik

De score is -4- **5** scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

- één of twee formuleringsfouten (onvolledige zinnen, onjuiste woordkeuze, onjuiste verwijzingen, onjuiste zinsbouw) 1
- drie of vier formuleringsfouten 2
- vijf of meer formuleringsfouten 3
- één of twee spelfouten (fouten in de spelling van werkwoordsvormen, overige spelfouten, inclusief ten onrechte opgenomen of weggelaten hoofdletters) 1
- **drie of meer vier spelfouten** 2
- **vijf of meer spelfouten** 3
- twee of meer interpunctiefouten 1

Let op: Om taalgebruik te kunnen beoordelen, moet de uitwerking van de kandidaat een minimum aantal woorden bevatten. Als de uitwerking van de kandidaat uit minder dan 100 woorden bestaat, geen scorepunten voor taalgebruik toekennen. De voorgedrukte gegevens en het eigen adres (bij brief) / de voorgedrukte gegevens (bij e-mail) tellen / de titel telt niet mee (bij artikel) voor het bepalen van het aantal woorden.

27.3 maximumscore 2 Aftrek presentatie/conventies

De score is **2** scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

Indien de volgende elementen geheel of gedeeltelijk onjuist zijn of ontbreken:

- **passende titel (artikel) / passend onderwerp na betreft (brief) / passend onderwerp in onderwerpregel (e-mail)** 1
- **vermelding voor- en achternaam onder artikel / vermelding slotformule en voor- en achternaam onder brief / vermelding slotformule en voor- en achternaam onder e-mail** 1
- alinea-indeling 1
- samenhang 1
- logische volgorde 1
- passend taalgebruik 1

Paragraaf 5 De oorspronkelijke schrijfofdracht BB digitaal

schrijfofdracht uit het digitale examen Nederlands BB 2016

Je schooljaar zit er bijna op en je wilt, wanneer je geslaagd bent, naar het ROC sector Toerisme en Recreatie. Je weet alleen nog niet welke richting je precies gaat kiezen. Daarom wil je graag in de grote vakantie vier weken, in de maand juli, een vakantiebaantje in deze sector. Bij jou in de buurt is een vestiging van recreatie- en campingpark Centrum Park en daar zou je wel willen werken.

Je besluit een e-mail te schrijven, waarin je vraagt of er voor jou een vakantiebaantje beschikbaar is. Je legt uit waarom je juist bij Centrum Park wilt werken. Je wilt graag zoveel mogelijk afwisselend werk doen, zodat je een goed beeld krijgt van een beroep in de recreatie. Je vertelt ook welke periode je beschikbaar bent. Als je daar mag komen werken, zou je willen weten wat de werktijden zijn en wat je per uur verdient. Je wilt ook graag weten welk werk je allemaal zou kunnen doen. Je vraagt of zij zo spoedig mogelijk al jouw vragen willen beantwoorden.

Opdracht: Schrijf een keurige e-mail met jouw sollicitatie naar info@centrumpark.nl waarin je naar vakantiewerk vraagt.

Neem hierin de volgende onderdelen op.

- Stel jezelf voor.
- Vraag naar de mogelijkheid van een vakantiebaantje.
- Geef de reden waarom jij graag bij Centrum Park wilt werken.
- Geef aan wanneer jij beschikbaar bent.
- Vraag naar de verdiensten en de werktijden.
- Informeer naar de te verrichten werkzaamheden.
- Vraag om een snelle reactie.

» Let erop dat je je reden voor het schrijven van de sollicitatie duidelijk uitlegt in je e-mail, dat je een goede indeling maakt en dat je zakelijk blijft.

» Voor de uitwerking van deze opdracht hoef je geen lijst met persoonlijke gegevens (CV) bij te voegen.

Verzenden	Aan...	<input type="text" value="info@centrumpark.nl"/>
	CC...	<input type="text"/>
	Onderwerp:	<input type="text" value="sollicitatie vakantiewerk"/>

Paragraaf 6 Voorbeeld nieuwe schrijfofdracht en antwoordveld schrijfofdracht BB digitaal

Voorbeeld schrijfofdracht en antwoordveld BB digitaal

Je schooljaar zit er bijna op en je wilt, wanneer je geslaagd bent, naar het ROC sector Toerisme en Recreatie. Je weet alleen nog niet welke richting je precies gaat kiezen. Daarom wil je graag in de grote vakantie vier weken, in de maand juli, een vakantiebaantje in deze sector. Bij jou in de buurt is een vestiging van recreatie- en campingpark Centrum Park en daar zou je wel willen werken.

Je besluit een e-mail te schrijven, waarin je vraagt of er voor jou een vakantiebaantje beschikbaar is. Je legt uit waarom je juist bij Centrum Park wilt werken. Je wilt graag zoveel mogelijk afwisselend werk doen, zodat je een goed beeld krijgt van een beroep in de recreatie. Je vertelt ook welke periode je beschikbaar bent. Als je daar mag komen werken, zou je willen weten wat de werktijden zijn en wat je per uur verdient. Je wilt ook graag weten welk werk je allemaal zou kunnen doen. Je vraagt of zij zo spoedig mogelijk al jouw vragen willen beantwoorden.

Opdracht: Schrijf een keurige e-mail met jouw sollicitatie naar info@centrumpark.nl waarin je naar vakantiewerk vraagt. Een aantal gegevens is al voorgedrukt in de uitwerkbijlage.

Neem hierin de volgende onderdelen op.

- Stel jezelf voor.
- Vraag naar de mogelijkheid van een vakantiebaantje.
- Geef de reden waarom jij graag bij Centrum Park wilt werken.
- Geef aan wanneer jij beschikbaar bent.
- Vraag naar de verdiensten en de werktijden.
- Informeer naar de te verrichten werkzaamheden.
- Vraag om een snelle reactie.

Sluit je e-mail af met 'Met vriendelijke groet,' en je eigen voor- en achternaam.

» Let erop dat je je reden voor het schrijven van de sollicitatie duidelijk uitlegt in je e-mail, dat je een goede indeling maakt en dat je zakelijk blijft.

» Voor de uitwerking van deze opdracht hoef je geen lijst met persoonlijke gegevens (CV) bij te voegen.

Verzenden	Aan...	<input type="text" value="info@centrumpark.nl"/>
	CC...	<input type="text"/>
	Onderwerp:	sollicitatie vakantiewerk

Geachte heer of mevrouw,

Paragraaf 7 Correctievoorschrift schrijfofdracht BB digitaal

Correctievoorschrift oud

Maximumscore 6 Aftrek inhoud e-mail Score = 6 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0. Indien de volgende elementen onjuist zijn of ontbreken:	
voorstellen van jezelf	-1
vraag naar de mogelijkheid van vakantiebaantje	-1
reden waarom je graag bij Centrum Park wilt werken	-1
de periode waarin je beschikbaar bent	-1
vragen over verdiensten en werktijden	-1
vragen over de te verrichten werkzaamheden	-1
vraag om een snelle reactie	-1

Maximumscore 4 Aftrek taalgebruik e-mail Score = 4 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.	
één of twee formuleringsfouten (onvolledige zinnen, onjuiste woordkeuze, onjuiste verwijzingen, onjuiste zinsbouw)	-1
drie of vier formuleringsfouten	-2
vijf of meer formuleringsfouten	-3
één of twee spelfouten (fouten in de spelling van de werkwoordsvormen, overige spelfouten, inclusief ten onrechte opgenomen of weggelaten hoofdletters)	-1
drie of meer spelfouten	-2
twee of meer interpunctiefouten	-1

<p>Maximumscore 2</p> <p>Aftrek presentatie/conventies e-mail</p> <p>Score = 2 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.</p> <p>Indien de volgende elementen onjuist zijn of ontbreken:</p>	
aanhef en witregel na aanhef, per element	-1
witregel voor slotformule en slotformule, per element	-1
naam en/of ondertekening	-1
alinea-indeling	-1
samenhang	-1
logische volgorde	-1
verzorgde indruk	-1
passend taalgebruik	-1

correctievoorschrift nieuw (met gele vlekken)

<p>Maximumscore 6 Aftrek inhoud e-mail</p> <p>Score = 6 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.</p> <p>Indien de volgende elementen onjuist zijn of ontbreken:</p>	
voorstellen van jezelf	-1
vraag naar de mogelijkheid van vakantiebaantje	-1
reden waarom je graag bij Centrum Park wilt werken	-1
de periode waarin je beschikbaar bent	-1
vragen over verdiensten en werktijden	-1
vragen over de te verrichten werkzaamheden	-1
vraag om een snelle reactie	-1

<p>Maximumscore 4 Aftrek taalgebruik e-mail</p> <p>Score = 4 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.</p>	
één of twee formuleringsfouten (onvolledige zinnen, onjuiste woordkeuze, onjuiste verwijzingen, onjuiste zinsbouw)	-1
drie of vier formuleringsfouten	-2
vijf of meer formuleringsfouten	-3
één of twee spelfouten (fouten in de spelling van de werkwoordsvormen, overige spelfouten, inclusief ten onrechte opgenomen of weggelaten hoofdletters)	-1
drie of meer spelfouten	-2
twee of meer interpunctiefouten	-1
<p>Let op: Om taalgebruik te kunnen beoordelen, moet de uitwerking van de kandidaat een minimum aantal woorden bevatten. Als de uitwerking van de kandidaat uit minder dan 100 woorden bestaat, geen scorepunten voor taalgebruik toekennen. De voorgedrukte gegevens en het eigen adres (bij brief) / de voorgedrukte gegevens (bij e-mail) tellen / de titel telt niet mee (bij artikel) voor het bepalen van het aantal woorden.</p>	

<p>Maximumscore 2</p> <p>Aftrek presentatie/conventies e-mail</p> <p>Score = 2 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.</p> <p>Indien de volgende elementen onjuist zijn of ontbreken:</p>	
vermelding slotformule en voor- en achternaam onder e-mail	-1
alinea-indeling	-1
samenhang	-1
logische volgorde	-1
passend taalgebruik	-1

Bijlage 2

Toelichting bij definities van de begrippen citeren, zin en zinsgedeelte

In de tekstbegripvragen van de examens Nederlands vmbo komen de begrippen "citeren", "zin" en "zinsgedeelte" voor, die soms aanleiding geven tot verschillende interpretaties, zowel bij de kandidaten als bij de correctoren. Ter voorkoming van misverstanden stelt het CvTE de volgende definities vast. Het CvTE adviseert de docenten Nederlands deze definities met de eindexamenkandidaten door te nemen. Overigens zal in de formulering van de vragen altijd worden getracht misverstanden bij de kandidaten te voorkomen. Kandidaten hoeven uiteraard geen finesses van deze definities te kennen, zoals het verschil tussen volledige en onvolledige of elliptische zinnen.

Citeren is:

het overnemen van een tekstgedeelte (een woord, enkele woorden, een zinsgedeelte, een zin of een aantal zinnen uit een tekst) in het antwoord van de kandidaat. Het overgenomen tekstgedeelte heet: het citaat.

Het citeren mag worden uitgevoerd door het hele tekstgedeelte over te nemen in het antwoord of door **minimaal** het eerste en het laatste woord van het tekstgedeelte in het antwoord over te nemen, gescheiden door drie puntjes tussen haakjes. Een regelverwijzing is niet verplicht.

Een zin is :

een reeks van woorden uit een tekst die volgt op een punt (of een soortgelijk teken, zoals een vraagteken, een uitroepeteken), begint met een hoofdletter en eindigt met een punt.

Toelichting:

- Een zin kan ook uit één woord bestaan.
- Een onvolledige (of elliptische) zin, waarin bepaalde woorden zijn weggelaten die er vanuit de context bij gedacht kunnen worden, is ook een zin. Een zin bevat dus niet altijd een verbogen werkwoordsvorm.
- De eerste zin van een tekst volgt uiteraard niet op een voorafgaande punt.

Een zinsgedeelte is:

een woord dat deel uitmaakt van een zin of een reeks van woorden die deel uitmaken van een zin.

Een voorbeeld ter toelichting.

De volgende tekst bestaat uit vijf verschillende soorten zinnen.

Voorbeeldtekst

(1) De ruim duizend bibliotheken beraden zich op hun toekomst. (2) Waarom? (3) "De uitleen heeft een harde tik gekregen", zegt mevrouw Stalpers van de Vereniging van Openbare bibliotheken. (4) Een harde uitspraak. (5) Maar het is wel een uitspraak met een kern van waarheid.

NB

- In zin (3) is de woordenreeks "De uitleen heeft een harde tik gekregen" geen zin, maar een zinsgedeelte.
- De zinnen (2) en (4) zijn voorbeelden van onvolledige zinnen. Maar zij gelden hier wel als zinnen.
- De eerste zin kan op de volgende manieren geciteerd worden.
Manier 1: "De ruim duizend bibliotheken beraden zich op hun toekomst." (zin 1)
Manier 2: "De (...) toekomst." (zin 1)

Bijlage 3

NB Dit voorbeeld van het briefsjabloon mag tijdens de zitting uitgedeeld worden conform de "Regeling toegestane hulpmiddelen 2017", maar heeft voor de kandidaten geen meerwaarde meer.

Voorbeeld van een sjabloon van een brief Nederlands

Voornaam of initiaal voornaam achternaam
straat huisnummer
postcode plaats afzender

Plaats, datum

Voornaam of initiaal voornaam achternaam
straat huisnummer
postcode plaats geadresseerde

Aanhef

.....
.....
.....
.....

Slotformule

Ondertekening naam